

1979, 12. února – Sdělení VONS č. 74 „Případ Danubius“ o domovních prohlídkách a výsleších souvisejících s publikováním historické práce o vysídlení německého obyvatelstva z Československa po druhé světové válce v časopisu Svědectví.

V 57. čísle českého časopisu Svědectví, který vydává v Paříži Pavel Tigrid, je zveřejněna historická práce, pojednávající o vysídlení německého obyvatelstva z Československa po druhé světové válce. Článek, psaný slovensky, je podepsán Danubius, což má být pseudonym bratislavského historika.¹

Dne 7. 2. 1979 předvedly orgány SNB řadu československých občanů, přičemž některé z nich zadržovaly od časných ranních hodin až do 22 hodin; všichni byli vyslýcháni na Danubiovu práci a údajně pověsti, že na vytvoření textu o vysídlení německého obyvatelstva se měli podílet spisovatel a mluvčí Charty 77 Václav Havel, inženýr Petr Uhl a slovenský historik žijící v Praze Ján Mlynárik.² Pokud se podařilo zjistit, byli onoho dne na Danubiovu práci vyslýcháni Rudolf Battěk, Václav Benda, Jarmila Bělíková, Jiří Dienstbier, Jiří Hájek, Ladislav Hejdánek, Dana Němcová, Jan Ruml, Bohumil Šimon, Zdena Tominová a Petr Uhl; všichni jsou signatáři Charty 77.

Postup provedené policejní akce byl v mnoha ohledech nezákonný: až na Zdenu Tominovou byli jmenovaní občané předváděni, a nikoliv předvoláni. Výsledky některých byly záměrně prodlužovány a zadržování v policejních budovách (v několika případech po deset až patnáct hodin) bylo omezováním osobní svobody: StB prý chtěla zabránit, aby se týž večer nemohli sejít. Byt Václava Bendy byl v odpoledních a večerních hodinách strážěn příslušníky SNB, kteří bránili návštěvníkům ve vstupu a fotografovali je. Při výsleších byl předkládán anonymní dopis a vyslýchání byli vyzváni, aby se k němu vyjádřili: tento požadavek odporuje zákazu kladení sugestivních otázek. Rovněž tak otázka „co je vám známo o autorovi článku a na čí popud ho napsal“ je kapiózní a tedy nezákonná.

Již z těchto důvodů je nutno označit policejní akci za protiprávní postup proti řadě československých občanů. V širších souvislostech je však nutno odmítnout skutečnost, že instituce, která v Československu určuje, zda je vhodné diskutovat o vysídlení německého obyvatelstva, je právě Státní bezpečnost. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných se necítí povolán zaujímat k vysídlení nebo Danubiově práci jakékoli stanovisko. Vycházíme však ze všeobecně uznaných práv na svobodu slova a na vědecké bádání, proto v akci Státní bezpečnosti ze 7. února 1979 spatřujeme snahu potlačit tato práva policejními metodami.

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 2, s. 11–12.

POZNÁMKY

- ¹ Viz DANUBIUS: Tézy o vysídlení československých Němců, *Svědectví* 15, 1978, č. 57, s. 105–122. Tuto studii skutečně napsal slovenský historik a signatář Charty 77 žijící od svých studií v Praze Ján Mlynárik. Teze vyvolaly ostrou polemiku mezi chartisty i v emigraci. Viz např. text „Slovo k odsunu“ polemizující s J. Mlynárikem in: *Právo lidu* 83, 1980, č. 1, nestr., ohlasy na tuto polemiku viz in: *Právo lidu* 83, 1980, č. 3, nestr., a dopis J. Mlynárika o použití uveřejněných ohlasů na text „Slovo k odsunu“ při jeho vyšetřování StB in: *Právo lidu* 86, 1983, č. 3, nestr.
- ² Na Mlynárikův text reagovala i Státní bezpečnost, která se usilovně snažila najít jejich autora. K celé kauze připravil Mlynárik v exilu publikaci „Kauza Danúbios“, z níž uveřejnil časopis *Svědectví* autorem schválené a zredigované úryvky. Viz text Jána Mlynárika „K osudu Tezí o vysídlení československých Němců“ in: *Svědectví* 19, 1985, č. 75, s. 685–711. (Kniha pak byla publikována po roce 1989, viz: MLYNÁRIK, Ján: *Causa Danubius*, Praha 2000.) Zde popisuje tlak StB na jeho osobu, včetně řady výslechů a hrozeb trestněprávního postihu, který ho vedl k rozhodnutí emigrovat. Dříve, než k tomu došlo, byl začátkem května 1981 zadržen v souvislosti s případem Jiřiny Šiklové a spol. a trestně stíhán pro trestný čin podvracení republiky. Nuceně strávil téměř třináct měsíců ve vazbě a ze země odešel až po propuštění na svobodu. K tomu viz sdělení VONS č. 250, 296 a 303, dokumenty č. 251, 297 a 304.